

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-17>

УДК 330.332: 336.717

FINTECH ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАЛІСТЬ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ІНСТИТУТІВ В УКРАЇНІ В ЕКОСИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

FINTECH TRANSFORMATIONS AND THEIR IMPACT ON THE SUSTAINABILITY OF FINANCIAL MARKETS AND INSTITUTIONS IN UKRAINE IN THE CORPORATE CULTURE ECOSYSTEM

Замковий Олександр Іванович

старший викладач,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7558-6814>

Котенко Тетяна Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,

Центральноукраїнський національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2037-7510>

Zamkovi Oleksandr

Dnipro University of Technology

Kotenko Tetiana

Central Ukrainian National Technical University

У статті розглянуто розвиток FinTech-індустрії як визначальну рису сучасного етапу розвитку банківського сектору економіки. Визначено специфіку роботи FinTech як галузі економіки. Виявлено низку ризиків запровадження FinTech-інновацій у банках та перспективи подолання цих ризиків. Проаналізовано масштаби інвестиційних потоків у FinTech-фірми за напрямками діяльності. Визначено вплив на FinTech-індустрію таких факторів, як законодавча база, споживчий попит на FinTech-послуги та економічна ситуація в країні, на основі яких виявлено низку проблем щодо вдосконалення FinTech-індустрії в Україні та висвітлені шляхи їх подолання. Обґрунтовано необхідність взаємодії FinTech-фірм із банківським сектором економіки. Висвітлені можливі напрями розвитку партнерства між FinTech-компаніями та традиційними банками. Обґрунтовано, що розвиток FinTech-бізнесу в Україні має здійснюватися не в конкурентній боротьбі з комерційними банками, а у використанні взаємовигідних варіантів співпраці.

Ключові слова: банківська система, банківське середовище, цифрова трансформація, інформаційні технології, FinTech-компанії, модернізація, корпоративна культура.

The article discusses the development of the FinTech industry as a defining feature of the current stage development of the banking sector of the economy. The specifics of FinTech work as a branch of the economy have been determined. A number of risks of introducing FinTech innovations in banks and the prospects for overcoming these risks have been identified. Analyzed the scale of investment flows in FinTech firms by areas of activity. The influence on the FinTech industry of such factors as the legislative base, consumer demand for FinTech services and the economic situation in the country, on the basis of which a number of problems have been identified improving the FinTech industry in Ukraine. The ways to overcome them are highlighted. The necessity of interaction between FinTech firms and the banking sector of the economy has been substantiated. Possible directions for the development of partnerships between FinTech companies and traditional banks are highlighted. It is substantiated that the development of fintech business in Ukraine should be carried out not in competition with commercial banks, but in the use of mutually beneficial cooperation options. The development of the FinTech industry requires access to depersonalized big data for depositors and stock market participants. There is also a need for a more flexible approach to regulating the activities of startups working in this direction, to reduce the burden on young developing companies, to provide them with preferential terms. A large number of financial services became available in just a couple of clicks. "The pandemic has led to the accelerated digitalization of many banking processes and services. A clear trend that will continue in 2021 is the digitalization of the card line," the main driver of FinTech's market development is a strong technical and mathematical educational base. A mature corporate

culture, on which the country has been working for many years, has allowed us to successfully pass the pandemic period. We maintained a high level of communication, continued to develop motivation even under limited conditions. For the implementation of the anti-crisis communication campaign for employees of IT companies and the promotion of the principles of digitalization, we managed to inform citizens during the first wave, we constantly talked about what is happening, security measures, prospects. In general, over the last two years, the level of corporate culture, motivation system, external positioning of HR-brand and FinTech technologies has grown many times over.

Keywords: FinTech, FinTech company, innovation, bank, start-up, competition, corporate culture.

Постановка проблеми. Однією з основних причин масштабної трансформації є посилення ролі цифрових технологій як в індустрії фінансових послуг, так і в житті людини, держави та компанії в цілому. Завдяки тому, що фінансові послуги – один із ключових сегментів для споживачів, а також системоутворююча індустрія, багато інновацій, як нішеві (фінансові технології), так і фундаментальні проривні та наскрізні технології, з'являлися саме з розвитку фінансових продуктів, наприклад технології розподілених реєстрів чи системи ідентифікації. Тим не менш, ряд технологій (напр., квантові технології або компоненти робототехніки), що прийшли ззовні, значно змінює індустрію. Все це призводить до цифрової трансформації учасників індустрії фінансових послуг, що змінює звичні бізнес-моделі та бізнес-процеси.

Інституційна специфіка у різних країнах призвела до відмінностей у цифровій трансформації провайдерів фінансових послуг. Так, можна назвати навіть Китай, де роль технологічних компаній особливо висока; Україну, де традиційні фінансові посередники, зокрема універсальні банки, – одні з найвпливовіших компаній в економіці; та Європу, де регулятивні інновації призвели до появи відкритого банкінгу та розвитку стартапів, а фінансові послуги стали більш закритою екосистемою.

Цифрові технології змінюють ландшафт всієї економіки шляхом створення нових продуктів та індустрій, які не існували до цього, так і трансформації традиційних бізнес-моделей і бізнес-процесів у вже існуючих індустріях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значна частина наукової роботи зарубіжних та вітчизняних дослідників присвячена теоретичним та прикладним аспектам пояснення сутності, формування та функціонування сфери фінансових технологій. Серед зарубіжних науковців слід виділити дослідження П. Шуфель щодо теоретичного визначення поняття FinTech. Також вагомий внесок в теоретичні та практичні дослідження розвитку FinTech в країнах з економікою, що розвивається, вніс Д. Філіпов. Теорія та практика сучасних фінансових технологій також розглянута у працях вітчизняних науков-

ців Мазараки А., Семенов А. [7], Коваленко В. [8], В'язовий С. [9]. Розглянуто тенденції розвитку та функціонування фінансового ринку в економіці України та актуалізована необхідність впровадження передових цифрових технологій в діяльності банків та вплив певних чинників корпоративної культури на формування сталого економічного ринку FinTech.

Формулювання цілей статті. Фінансові послуги – не виняток. Очікується, що до 2022 року обсяг глобальної промисловості фінансових послуг досягне \$26.5 трлн. доларів, що надає великий потенціал у розвиток як існуючих учасників індустрії, так нових компаній, які планують якимось чином вийти ринку фінансових послуг. Багато в чому бурхливе зростання, яке спостерігається останніми роками, зумовлене значним спрощенням взаємодії з фінансовими посередниками, підвищують прибутковість бізнесу та надають альтернативи традиційним пропозиціям. Мета цього дослідження сучасного стану ринку FinTech полягає в тому, щоб визначити потенційний сценарій його розвитку, оцінити результати здійснення такого сценарію, а також викреслити ризики та виклики, що супроводжують поширення інструментів FinTech. Це дозволить виявити найперспективніші напрями співпраці країни для пом'якшення ризиків запровадження FinTech на регіональних фінансових ринках.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток технологій можна умовно поділити на два ключові напрями. Перший напрямок – це розвиток фундаментальних наскрізних технологій, які можуть використовуватися практично у будь-яких бізнес-напрямах. Друге – розвиток нішевих застосованих технологій та спеціалізованих технологій, спрямованих на конкретні індустрії та сектори. До останніх можна, зокрема, можна зарахувати і фінтех, тобто. фінансові технології, які мають на меті зміна якихось процесів в індустрії фінансових послуг. Досі немає чіткого визначення FinTech, проте, якщо проаналізувати існуючі підходи до визначення даної теми, можна виділити три ключові характеристики будь-якої фінансової технології:

– зміна (трансформація, злам, руйнування, підтримка) ланцюжка створення цінності продуктів або послуг традиційних фінансових посередників;

– спрощення продукту чи послуги для споживача, бізнесу чи держави;

– пропозиція економічної ефективності (тобто зниження витрат).

У цьому контексті, фінансові інновації та фінтех є ширшими, ніж лише фінтех-стартапи. FinTech може з'являтися і в рамках існуючих компаній, і в рамках нових учасників ринку, і в рамках компаній, які є сильними у розвитку технологій взагалі. Тим не менш, фінансові технології розвиваються абсолютно по-різному в різних країнах. Так, США та Китай перебувають у лідерах щодо проникнення FinTech, у той час як ринки, які є лідерами за кількістю фінтех стартапів, такі як США та Європа, поступаються лідерськими позиціями щодо проникнення фінтеху, але не рівнем проникнення фінансових послуг [11].

На сьогоднішній день необхідно розділяти три поняття, пов'язані з процесами переходу бізнесу в цифровий простір.

По-перше, це інформатизація (digitization), що означає перехід від зберігання інформації на паперових аналогах та фізичних носіях до зберігання на цифрових носіях. Яскравим прикладом інформатизації фінансової промисловості є цифровий документообіг, де вся інформація про клієнтів і діяльність банку зберігається і передається за допомогою комп'ютерів або інших пристроїв, що підтримують цифровий формат. Наприклад, банківський рахунок та профіль клієнта майже повністю стали цифровими, і вони більше не покладаються на інформацію з місцевого відділення для надання банківських послуг [2].

Інформатизація особливо помітна в індустрії фінансових послуг, тому що в більшості випадків компоненти фінансового продукту або послуги чітко структуровані, тому можуть бути легше оцифровані. Така тенденція називається «від матеріального до цифрового». Можливість оцифрування товару чи послуги означає зниження витрат на обробку інформації. Ринки, у свою чергу, прагнуть стати більш прозорими в цифровому середовищі.

Наступною концепцією є цифровізація – етап, коли продукти та послуги переходять із фізичного світу в цифровий. Клієнт починає взаємодіяти з провайдером фінансових послуг за допомогою будь-якого іншого пристрою, наприклад комп'ютера, смартфона, банкомату або цифрового міні-офісу. З погляду продук-

тів, цифровізація спрямовано віддалене отримання послуг, у сфері цифрових фінансових послуг прикладами є послуги домашнього банкінгу чи трейдингу. У менш розвинених країнах у регіонах, де проникнення банківської інфраструктури не таке велике як у країнах-лідерах за економічними показниками, цифрові фінансові послуги можуть надати доступ до банків та їх послуг, наприклад, роздрібних платежів та кредитів, які раніше були недоступні[7].

Нарешті, коли ми говоримо про цифрову трансформацію фінансових послуг, мається на увазі вихід із традиційного надання фінансових послуг у розвиток екосистем, які починають включати продукти та послуги з навколофінансових або зовсім не фінансових індустрій. В даному випадку відбувається трансформація бізнес-моделі компаній з індустрії фінансових послуг, завдяки якій вони відкривають нові процеси, а також напрямки заробітку.

На сьогоднішній день цифрові фінансові послуги надаються трьома типами компаній.

По-перше, це традиційні фінансові інститути, усталені учасники ринку фінансових послуг, які включають, наприклад, банки, платіжні системи, страхові компанії.

Другий тип учасників – це стартапи, нові учасники ринку, які починають надавати фінансові послуги у новому форматі.

Третій тип учасників лише починає набирати обертів, хоча у деяких країнах вже обслуговує більше клієнтів, ніж окремо взяті банки чи, тим паче, стартапи. Це великі технологічні компанії (бігтехи). До подібних можна віднести телеком операторів (наприклад, Київстар і Vodafone) пошукові системи (Google, Baidu, Yandex), онлайн-платформи (Amazon у США та Європі, Alibaba/Ant Financial у Китаї), соціальні медіа та месенджери (Facebook у США та Tencent у Китаї), а також виробників техніки (Apple, Samsung або Google) [9].

Отже, говорячи про цифровізації фінансових послуг, можна виділяти такі важливі елементи:

– інститути – провайдери фінансових умов;

– бізнес-функції – сфери фінансових послуг, що зазнають змін;

– технології та концепція – інновації, які є ключовими драйверами змін в індустрії фінансових послуг;

– підривний потенціал технологій та інновацій – ступінь впливу фінансових технологій на звичне ведення бізнесу та влаштування індустрії фінансових послуг.

Серед актуальних пріоритетних напрямів розвитку цифрової економіки в Україні можна виділити:

- ліквідацію правових бар'єрів, що перешкоджають впровадженню передових технологій;
- створення опорної інфраструктури – ліній зв'язку, центрів зберігання та обробки даних;
- удосконалення системи освіти, включаючи забезпечення загальної цифрової грамотності;
- запуск інструментів підтримки вітчизняних компаній, що є центрами компетенцій у сфері цифрових та інших наскрізних технологій.

На основі аналізу глобальних та українських тенденцій розвитку фінансових інновацій, а також аналізу кейсів впровадження FinTech рішень та розробки нових пропозицій у різних компаніях ринку фінансових послуг можна виділити три ключові моделі:

1. Американсько-китайська модель або "біг-техівський" FinTech. У цій моделі переважають рішення, запропоновані великими технологічними компаніями (наприклад, FAMGA (Facebook, Apple, Microsoft, Google, Amazon) у США, а також BAT (Baidu, Ant Financial, Tencent) у Китаї. Іншими словами, центром екосистеми є бігтех компанії.

2. Європейська модель чи стартапівський FinTech. У цьому варіанті розвитку фінтеху переважають рішення, запропоновані стартапами і новими компаніями, які зазвичай спеціалізуються однією чи кількома нішевих пропозиціях. Іншими словами, центром екосистеми є фінтехстартапи.

3. Українська модель чи традиційний FinTech. Ця модель передбачає розвиток фінтеху всередині традиційних учасників ринку фінансових послуг (банків, платіжних систем тощо). Інакше кажучи, центром екосистеми є традиційні посередники ринку фінансових послуг [10].

На зміну існуючим моделям традиційних учасників ринку приходять нові бізнес-моделі:

- окремі банки продовжуватимуть боротися за увагу клієнта, перетворюючись на цифрових персональних менеджерів. Еволюція цієї моделі – вихід за рамки галузі та перетворення на екосистемного гравця. Це може досягатися за рахунок нових партнерств та створення відкритих екосистем або придбання інших гравців та самостійної розробки продуктів та сервісів зсередини (закрита екосистема). Створення закритих екосистем не веде до розвитку конкуренції та кооперації на ринку;

- інші гравці знаходять свою унікальну нішу, спеціалізуючись на окремих продуктах та стаючи цифровими кілерами;

- деякі учасники ринку йдуть на задній план, перетворюючись на провайдерів фінансових продуктів та пропонуючи свої послуги іншим гравцям як сервіс;

- одночасно розвиваються оператори відкритих платформ у ролі агрегаторів фінансових продуктів та послуг. На відміну від екосистемних гравців, вони надають доступ партнерам до платформи, не здійснюючи дистрибуцію власних продуктів.

FinTech може впливати на фінансовий ринок за деякими основними напрямками:

1) шляхом посилення конкуренції, розширення можливостей споживачів, демократизації доступу до фінансових послуг, особливо в країнах, що розвиваються, і, як наслідок, стимулювання подальшої появи інновацій. Інновації створюють нові можливості продукту/послуги та нові стратегії та канали комерціалізації;

2) шляхом підвищення ефективності за рахунок інновацій у:

- відповідні інфраструктури, такі як інфраструктура платіжних систем, кредитні інформаційні системи та публічні реєстри (наприклад, реєстри забезпечення, земельні реєстри та системи ідентифікації). Однією з прикладів є утиліта1 «знай свого клієнта» (KYC) utilities, тобто. кошти, які можуть використовуватися декількома постачальниками фінансових послуг та оптимізують збір та обмін ідентифікаційними даними клієнта;

- бек-офісні та фронтлайнові процедури у традиційних фінансових установах, а також у процес прийняття ними рішень. Найчастіше впровадження інновацій інститутами спирається на партнерські відносини з FinTech-компаніями, які беруть на себе спеціалізовані ролі, такі як надання кредитного скорингу, інструментів ціноутворення страхування, управління передплаченими рахунками та автоматизації комунікацій.

3) шляхом створення нових інвестиційних можливостей для існуючих фінансових інституцій. Банки та страхові компанії все частіше інвестують і викуповують фінтех-компанії в рамках свого (ширшого) інвестиційного портфеля, а деякі також спонсорують FinTech-інкубатори для створення інвестиційних можливостей;

4) шляхом покращення фінансового нагляду;

5) шляхом поліпшення та оптимізації процесу ризик-менеджменту.

На поточній стадії у світі можна виділити три макро-сценарії розвитку:

- зсув цінності. Перехід до ринку цифрових платформ та великих нефінансових екосистем, де традиційним фінансовим гравцям залишається обмежена роль постачальників фінансових сервісів. Як приклад – Китай із домінуванням BigTech-компаній;

– відкритий ринок. У галузі посилюється конкуренція за рахунок появи нових фінтех-сервісів та бізнес-моделі. Цим шляхом йде Великобританія та країни Європи завдяки впровадженню відкритого банкінгу (Open Banking) та PSD2 (Payment Services Directive);

– ринок екосистем (еволюційний/протекціоністський сценарій). Зростає домінування найбільших фінансових гравців, які вибудовують власні екосистеми навколо фінансового бізнесу, наприклад, як на ринках Австралії та Канади [6].

Як ми вже зазначали, збір інформації про клієнтів та можливість її використання в режимі реального часу – одна з основних тенденцій, що впливають на сектор фінансових послуг, та майбутньому вона буде більше безпосередньо впливати на виручку та прибутковість.

Очікується, що до 2022 року «нова норма» операційної моделі буде зосереджена на потребах клієнта та контексті, тобто організації будуть міняти способи взаємодії з клієнтами виходячи із контексту. Вони будуть пропонувати комплексне багатоканальне обслуговування з оптимальним поєднанням залучення людини та машин.

Проведене PwC дослідження «Роздрібні банківські послуги до 2022 року» показало, що необхідність розробки бізнес-моделі, більше

орієнтованої на клієнта, усвідомлюється все більше, але при цьому зберігається значний розрив у рівні готовності до цього.

Фінансові інновації розвиваються за допомогою екосистем. Незважаючи на те, що окремі учасники ринку можуть вибрати платформні бізнес-моделі або функціонувати іншим чином, загальна тенденція така, що фінансові послуги нового покоління набувають формату екосистем. Екосистеми мають на увазі комплексний підхід до формування промисловості за допомогою окремих елементів.

Екосистемний підхід – центральний реалізації стратегії цифрової трансформації підприємств. Цифрову трансформацію від цифровізації та інформатизації відрізняє, насамперед, диверсифікація своїх бізнес-напрямків у нові, не пов'язані до цього з конкретним підприємством області, тобто пошук нових бізнес-моделей та продуктів, які стають можливими завдяки проникненню цифрових сервісів та технологій. Компанії, які прагнуть стати центром екосистеми, повинні покривати більший сегмент ринків, задовольняючи клієнта по всьому шляху від формування запиту послугу, закінчуючи підтримкою лояльності клієнта після отримання товару чи послуги.

Участь у ланцюжку створення цінності	Повний ланцюжок створення цінності	Спеціалізований "цифровий кілер"	Цифровий персональний менеджер	Екосистемний гравець
		– Спеціалізація на чомусь одному за значної конкурентної переваги – Визнаний і відомий бренд – Фокус на вирішення проблем – Технологічне лідерство – Властиво для Fintech компаній	– Комплексний підхід для надання повного спектру послуг (зокрема продуктів третіх сторін) під потреби клієнта; – Клієнтоцентричність замість продуктоцентричності	– Концепція відкритості; – Точки контакту всюди; – Дані у реальному часі; – Гнучке ціноутворення
	Частина ланцюжка створення цінності	Провайдер послуг	Власник відкритої платформи	
		– Не взаємодіє з клієнтом на прями-вбудовуванні рішення для інших гравців ринку (моделі Banking as a Service); – Зниження витрат за рахунок ефекту масштабу та універсальності; – Надійний партнер з яким легко співпрацювати	– Максимізація трафіку через агрегацію пропозицій широкого кола учасників; – Гравці ринку розглядають такі платформи як додаткову можливість для ефективної взаємодії з клієнтом та спільного створення ціннісної пропозиції; – Контент створюється користувачами або разом із ними.	
		обмежений	повний	
Спектр послуг, що надаються				

Рис. 1. Матриця моделей учасників ринку FinTech послуг

Джерело: [2]

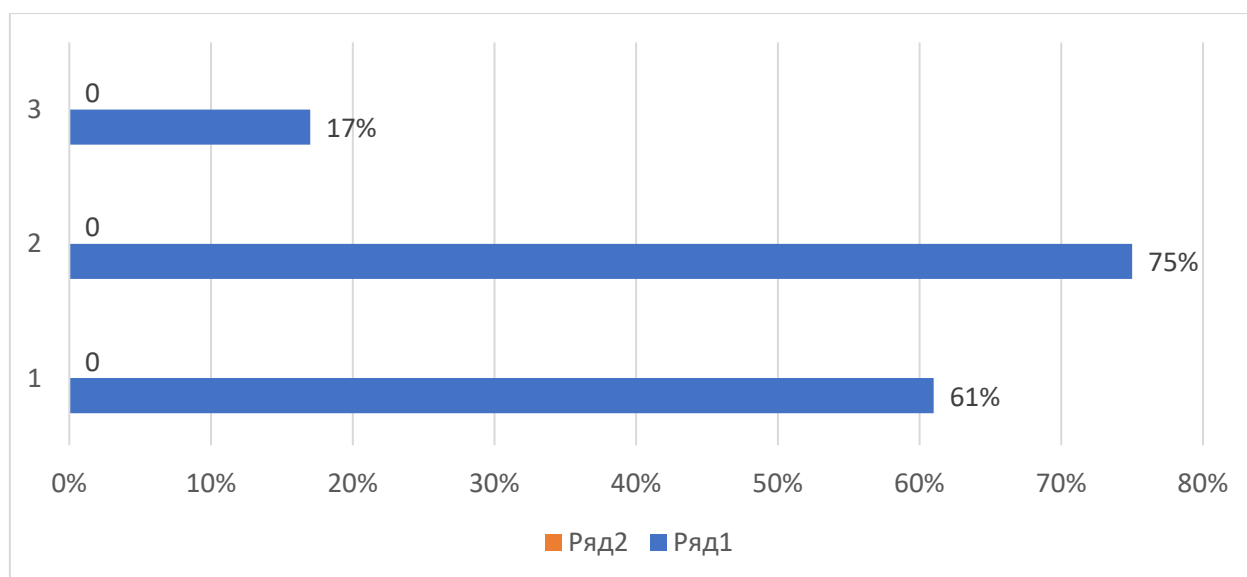

Рис. 2. Оцінка керівництвом банківських інститутів необхідності розробки нових бізнес моделей

Джерело: проведене РвС дослідження «Роздрібні банківські послуги до 2022 року» [1]

Більше того, враховуючи глобальні мегатренди, які пронизують усі індустрії, компанії прагнуть стати центром відразу кількох макрорівневих екосистем, щоб взаємодіяти з клієнтом протягом всього його життєвого, а не тільки клієнтського шляху. Відбувається розмиття меж індустрій, унаслідок чого великі компанії починають оперувати у межах своєї промисловості, а й у межах суміжних індустрій.

Фінансові інновації почали змінювати ландшафт індустрії фінансових послуг ще на початку цього десятиліття і до його кінця привели до масштабної зміни парадигми для більшості компаній, як на найбільших ринках-лідерах, так і на більш дрібних ринках фінансових послуг, що розвиваються. Одне залишається незмінним: фінансові послуги та екосистеми стають близькими концепціями.

Висновки. На сьогодні один із головних трендів – це розвиток Embedded Finance, або «невидимих фінансів». Асоціація Fintech спілкується на цю тему з учасниками ринку, і всі вони зазначили, що для реалізації Embedded Finance немає технічних обмежень – зокрема, тому потенціал для розвитку цього напрямку є колосальним. У майбутньому більшість фінансових сервісів будуть нерозривно пов'язані з благами, які вони допомагають отримати, адже люди не хочуть іпотеку, їм потрібна квартира, людям не потрібен переказ чи платіж як такий – вони купують конкретні речі: їжу, квиток у кіно, одяг тощо. Прикладів Embedded Finance на українському ринку досить багато: деякі торгово-сервісні підпри-

ємства сьогодні пропонують при виборі товарів на сайті оформити на них онлайн POS-кредити, також нещодавно один із ретейлерів запустив продаж страховок через свій маркетплейс.

«Можна очікувати, що виникатиме все більше інноваційних рішень у торгівлі та платежах, які вимагатимуть і нових FinTech-інструментів. Наприклад, це стосуватиметься все більш активного впровадження коштів електронної торгівлі та безконтактної оплати – мобільних платежів, безконтактної оплати, мобільних гаманців, qr-кодів тощо. Також останнім часом з'являється все більше прогнозів з приводу розвитку електронного банкінгу в найближчі роки, у тому числі у зв'язку з трендом на соціальне дистанціювання та запитом щодо цифровізації традиційних фінансових продуктів та інститутів – від банківських відділень до формування нових фінансових продуктів на основі digital-сервісів», один із драйверів розвитку FinTech-ринку – спільна робота стартапів та корпорацій, а основним бар'єром є адміністративні обмеження (наприклад, надмірне регулювання).

Ключові технологічні тренди, що повинні прискорити розбудову фінансового сектора:

- гнучкі можливості інтеграції та спрощеної взаємодії ведуть до формування нового конкурентного середовища на фінансовому ринку, що об'єднує банки, BigTech, FinTech – компанії та представників інших галузей;

- відкриті дані стають новою нормою: рішення на їх основі все глибше впроваджуватимуться у фінансові сервіси;

– цифровий ID та Цифровий профіль клієнта нададуть зручний доступ до фінансових продуктів, дозволять керувати доступом до персональних даних;

– крос-індустріальні кордони все більше розмиватимуться завдяки появі суперсервісів на основі відкритих моделей взаємодії та партнерства держави, BigTech, банків, страхових та FinTech-компаній, операторів зв'язку та рітейлерів;

– пошук нових джерел прибутку змусить фінансових гравців виходити за рамки фінансового сектора, вбудовуючи свої продукти у щоденні сценарії навколо базових потреб клієнта та створюючи власні екосистеми;

– маркетплейси стануть об'єднуючою ланкою та довіреними посередниками між споживачами та постачальниками послуг;

– API стануть базовою вимогою, а не конкурентною перевагою. Тим самим конкуренція між учасниками ринку перейде у нові площини: управління даними, машинне навчання, штучний інтелект та інтернет речей будуть основними напрямками;

– технологічні прориви призведуть до трансформації грошей. Біометрія, вбудовування персональних даних у платіжні інструменти, майже невидимі платіжні системи змінюють сприйняття грошей споживачами.

Для розвитку FinTech-індустрії потрібен доступ до деперсоніфікованих big data за вкладниками та учасниками фондового ринку. Також необхідний більш гнучкий підхід до регу-

лювання діяльності стартапів, що працюють у цьому напрямку, для зниження навантаження на молоді компанії, що розвиваються, надати їм пільгові умови. Велика кількість фінсервісів стала доступною буквально за пару кліків. «Пандемія призвела до прискореної цифровізації багатьох банківських процесів та сервісів. Яскравий тренд, який збережеться і в 2021 р., – цифровізація карткової лінійки», головним драйвером розвитку ринку FinTech є сильна технічна та математична освітня база.

Зріла корпоративна культура, над якою країна працює не один рік, дозволила нам успішно пройти період пандемії. Ми зберегли високий рівень комунікації, продовжили розвивати мотивацію навіть за обмежених умов. За реалізацію антикризової комунікаційної кампанії для співробітників IT-компаній та просуненню принципів діджиталізації вдалось налагодити інформування громадян під час першої хвили, ми постійно розповідали про те, що відбувається, про заходи безпеки, перспективи. Загалом за останні два роки рівень корпоративної культури, система мотивації, зовнішнє позиціонування HR-бренду та FinTech технологій кратно зросло.

На ринку багато талановитих IT-фахівців – саме це забезпечує прорив українського FinTech у світі, для прискорення розвитку ринку FinTech в Україні потрібні кроки щодо зняття бар'єрів у напрямі віддаленої ідентифікації, open banking, а також обов'язкове впровадження відкритих API та СБП між банками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Розмивання кордонів: Як компанії сегменту FinTech впливають на сектор фінансових послуг / Всесвітній огляд сегменту FinTech Березень 2016 року. URL: <https://pwc.com/fintechreport> (дата звернення: 25.11.2021).
2. Індекс проникнення послуг FinTech 2019 // EY.com. 2019. URL: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-fai-2019-rus/\\$FILE/ey-fai-2019-rus.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-fai-2019-rus/$FILE/ey-fai-2019-rus.pdf) (дата звернення: 15.01.2022).
3. Дослідження ринку технологічного підприємництва: звіт 2021 / Startup barometer. 2021. URL: https://drive.google.com/file/d/1e6boU18yKrKiXNyIVzm63Yx_7KutolJU/view (дата звернення: 15.12.2021).
4. Глобальное исследование «Индекс проникновения услуг финтех 2019». URL: <https://ey.com/fintechindex> (дата звернення: 25.11.2021).
5. Технології фінансових послуг у 2020 році та надалі: революційні зміни. URL: <https://www.pwc.com/fstech2020> (дата звернення: 25.12.2021).
6. Копосов А.В. Анализ сегмента Финтех-технологий и их роль в развитии финансового рынка. *Финансы, налоги и учет в странах дальнего и ближнего зарубежья: инновационные решения*. Сборник научных трудов по материалам Международной научно-практической конференции. Белгород : Агентство перспективных научных исследований, 2017. С. 237–241.
7. Куликов Н.И., Кудрявцева Ю.В. Банки уходят в сеть Интернета. *Финансы и кредит*. 2016. № 29 (701). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/banki-uhodyat-v-set-interneta> (дата звернення: 25.11.2021).
8. Семенов А. Экосистемы цифровых платформ как фактор трансформации бизнеса в условиях цифровой экономики. *Вісник КНУТД*. 2019. № 4(137). С. 39–50.
9. Коваленко В.В. Развитие финансовых инноваций у небанковских финансовых учреждениях. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 1. С. 244–250.

10. В'язовий С.М., Пасічник І.В. Розвиток FinTech-індустрії в Україні та її ризики для банківської діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 21. С. 480–484.
11. Медведкина Е.А. Финансовые технологии для устойчивого развития: методология применения. *Финансовые исследования*. 2017. № 4(57). С. 31–36.
12. Результаты исследования мнения рынка по вопросам развития финансовых технологий на 2021–2023 гг. Ассоциацией ФинТех (АФТ) при поддержке компании Accenture. URL: https://media.rbcdn.ru/media/reports/Fintekh_2023_itog.pdf
13. Krylova O., Zamkovyi O. Integration of Ukraine into the world financial space under contemporary conditions of transformation and development trends of the global financial services market. *Економічний вісник*. 2021. № 4. С. 126–132.
14. Соляник Л.Г., Замковий О.І., Водоп'янов В.С. Ринок FinTech-послуг в Україні: тенденції розвитку і поширення на тлі оптимізації банківських ризиків. *Причорноморські економічні студії*. 2021. № 70. С. 143–150.

REFERENCES:

1. Rozmyvannia kordoniv: Yak kompanii sehmentu FinTech vplyvaiut na sektor finansovykh posluh (2016) [Border Blur: How FinTech Companies Affect the Financial Services Sector]. Vsesvitnii ohliad sehmentu FinTech. Available at: <https://pwc.com/fintechreport> (accessed 25 November 2021).
2. Indeks pronynknennia posluh FinTech (2019) [FinTech Services Penetration Index 2019]. Available at: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-fai-2019-rus/\\$FILE/ey-fai-2019-rus.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-fai-2019-rus/$FILE/ey-fai-2019-rus.pdf) (accessed 15 January 2022).
3. Doslidzhennia rynku tekhnolohichnoho pidpriemnytstva: zvit 2021 (2021) [Technological Entrepreneurship Market Research: Report 2021]. Startup barometer. Available at: https://drive.google.com/file/d/1e6boU18yKrKiXNyIVzm63Yx_7KutolJU/view (accessed 15 December 2021).
4. Global'noe issledovanie «Indeks proniknoveniya uslug fintekh 2019» (2019) [Global Fintech Services Penetration Index 2019 Survey]. Available at: <https://ey.com/fintechindex> (accessed 25 November 2021).
5. Tekhnolohii finansovykh posluh u 2020 rotsi ta nadali: revoliutsiini zminy (2020) [Technologies of financial services in 2020 and beyond: revolutionary changes]. Available at: <https://www.pwc.com/fstech2020> (accessed 25 December 2021).
6. Kuposov A.V. (2017) Analiz segmenta fintekh-tekhnologij i ih rol' v razvitii finansovogo rynku [Analysis of the Fintech technologies segment and their role in the development of the financial market], *Proceedings of the Finansy, nalogi i uchet v stranah dal'nego i blizhnego zarubezh'ya: innovacionnye resheniya*. Sbornik nauchnyh trudov po materialam Mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konferencii. Belgorod: Agentstvo perspektivnyh nauchnyh issledovanij, pp. 237–241.
7. Kulikov N.I., Kudryavceva Y.V. (2016) Banki uhodyat v set' Interneta [Banks are going online]. *Finansy i kredit* (electronic journal), vol. 701, no. 29. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/banki-uhodyat-v-set-interneta> (accessed 25 November 2021).
8. Semenog A. (2019) Ekosystemy tsyfrovyykh platform yak faktor transformatsiyi biznesu v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Ecosystems of digital platforms as a factor of business transformation in the digital economy]. *Visnyk KNUTD* (electronic journal), vol. 137, no. 4, pp. 39–50.
9. Kovalenko V.V. (2020) Rozvytok finansovykh innovatsii u nebankivskykh finansovykh ustanovakh [Development of financial innovations in non-bank financial institutions]. *Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk*, vol. 1, pp. 244–250.
10. Pasichnyk I.V., Viazovyi.S.M. (2019) Rozvytok FinTech-industrii v Ukraini ta yiyi ryzyky dlia bankivskoi diyalnosti [Development of FinTech industry in Ukraine and its risks for banking]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, bisnes ta upravlinnia*, vol. 21, pp. 480–484.
11. Medvedkina E.A. (2017) Financial technologies for sustainable development: Application methodology [Financial technologies for sustainable development: application methodology]. *Finansovye issledovaniya*, vol. 57, no. 4, pp. 31–36. (in Russian)
12. Rezultaty yssledovaniya mnenyia rinka po voprosam razvytyia fynansovykh tekhnolohiy na 2021–2023 hh. Assotsyatsyi FynTekh (AFT) pry podderzhke kompanyy Accenture (2021) [The results of the market opinion survey on the development of financial technologies for 2021–2023 FinTech Association (AFT) supported by Accenture]. Available at: https://media.rbcdn.ru/media/reports/Fintekh_2023_itog.pdf (accessed 25 November 2021).
13. Krylova O., Zamkovyi O. (2021) Integration of Ukraine into the world financial space under contemporary conditions of transformation and development trends of the global financial services market. *Economic Bulletin*, vol. 4, pp. 126–132.
14. Solianyk L.H., Zamkovyi O.I., Vodopianov V.S. (2021) Rynok FinTech-posluh v Ukraini: tendentsii rozvytku i poshyrennia na tli optymizatsii bankivskykh ryzykiv [Market of FinTech-services in Ukraine: development trends and expansion on aphrodisiac optimization of banking risks]. *Black sea economic studies*, vol. 70, pp. 143–150.